

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจสักเจาะร่างกาย

โดย นางสาวเบญจวรรณ เอกเผ่าพันธุ์

อาจารย์ที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์อภัสสร จันทวิมล

หลักสูตร: นิติศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายธุรกิจ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม 2558

การสักเจาะร่างกายนั้น พัฒนามาจากที่เดิมมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ใช้สีทาตามร่างกายให้ดูน่ากลัวเพื่อเป็นการป้องกันสัตว์ร้าย ต่อมาเพื่อให้สีติดอยู่บนร่างกายอย่างถาวรจึงเกิดการสักลายบนร่างกาย โดยการสักสมัยก่อนเป็นพิธีที่ศักดิ์สิทธิ์ ชาวไทยเชื่อกันว่าการสักทำให้อยู่ยงคงกระพันนิยมสักเป็นอักขระ หรือรูปสัตว์ต่างๆ เช่น เสือ สิงโต พญานาค ซึ่งเป็นสัตว์มีสัญลักษณ์ที่แสดงถึงพลังอำนาจ มักกระทำควบคู่ไปกับการเจาะเพื่อฝังวัตถุมงคล เช่น ตะกรุด เข้าไปในร่างกาย บางประเทศการสักถือเป็นศิลปะความงามเช่น ประเทศจีน ญี่ปุ่น อย่างไรก็ตามการสักเจาะร่างกายทำให้เกิดอันตรายได้ถ้าผู้ทำไม่ชำนาญ เครื่องมือไม่สะอาด หรือสุขภาพของผู้รับบริการมีปัญหา ซึ่งเคยมีรายงานอาการเลือดไหลไม่หยุดในผู้ถูกสัก ตลอดจนการติดเชื้อไวรัสตับอักเสบบี โรคเอดส์ เนื่องจากผู้ให้บริการไม่ได้ฆ่าเชื้ออุปกรณ์ การล้างด้วยแอลกอฮอล์ไม่เพียงพอต่อการฆ่าเชื้อบางชนิด เพราะเปิดให้บริการในหลายแห่งที่ไม่เหมาะสมด้านสุขอนามัย โดยเฉพาะเยาวชนก็มีแนวโน้มที่จะสักเจาะร่างกายมากขึ้นแต่ยังไม่มีกฎหมายดูแลเกี่ยวกับอายุของผู้ที่จะสักหรือเจาะร่างกายซึ่งมีวุฒิภาวะการตัดสินใจที่ยังไม่ดีพอ

นอกจากนี้การสักเริ่มได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งในไทยและต่างประเทศ ในสหรัฐอเมริกา พีว รีเสิร์ช เซ็นเตอร์ ระบุว่า¹ วัยรุ่นอเมริกันอายุระหว่าง 18-25 ปี มากกว่า 1 ใน 3 มีรอยสักติดตัวอย่างน้อย 1 จุด โดยคาดว่าในประเทศไทยก็มีผู้ที่นิยมศิลปะบนร่างกาย เช่น การสัก เจาะร่างกาย เพิ่มขึ้นไม่น้อยเช่นกัน ที่น่าสนใจคือแม้การสักจะเป็นที่นิยมมากขนาดนั้น ยังไม่มีหน่วยงานหรือองค์กรใดเข้ามาดูแลในหลายๆ เรื่องตั้งแต่เรื่องของวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ สำหรับใช้ในการสัก เช่น เครื่องสัก หมึกสัก ปืนเจาะหู อุปกรณ์ฆ่าเชื้อ เรื่อยไปจนถึงข้อกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับตัวผู้ประกอบการ กับช่างผู้ทำหน้าที่สักเจาะร่างกาย และสถานที่ที่ใช้ประกอบการ

¹ รอยสักสวยแต่เสี่ยงติดหลายโรค ประชาชาติธุรกิจออนไลน์ (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: www.prachachat.net/new_detail.ph2556 [2015, January 6]

โดยการศึกษาวิจัยของ อนุชิตา วิวิธพรมงคล นักศึกษาแพทย์ปีที่ 6 ภาควิชาเวชศาสตร์
ฉุกเฉิน โรงพยาบาลรามารินทร์ เรื่อง Tattoos and Body piercing with medical consequence
ก็ได้พบว่าในปัจจุบันคนในสังคมเริ่มนิยมการสัก และเจาะร่างกายกันมากขึ้น โดยเฉพาะในหมู่
วัยรุ่น ทั้งในประเทศไทยและหลายประเทศทั่วโลก โดยสถานที่ที่ทำการสักก็ให้เห็นมากขึ้นในหลายๆ
พื้นที่ หลายคนสักและเจาะร่างกายโดยไม่นึกถึงผลที่ตามมา จึงทำให้ผู้ที่อยู่ในระบบสาธารณสุข
ต้องเรียนรู้เพื่อให้สามารถดูแลผู้คนเหล่านี้ได้ โดยเฉพาะในการทำงานที่ห้องฉุกเฉินซึ่ง อนุชิตา เห็นว่า
จำเป็นต้องเรียนรู้เรื่องราวของผู้ป่วยเหล่านี้เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือกับผู้ป่วยที่อาจเกิด
ภาวะฉุกเฉินหลังการเจาะหรือสักร่างกาย ทั้งที่เกิดขึ้นทันที และเกิดขึ้นในระยะต่อไปด้วย²

จะเห็นได้ว่าการสักเจาะร่างกายแม้อาจมองได้ว่าเป็นเรื่องของศิลปะความสวยงาม
บนร่างกายเป็นสิทธิส่วนบุคคลที่สามารถทำได้ แต่ก็มีผลผลข้างเคียงมากมายอย่างคาดไม่ถึง และ
เป็นปัญหาหนึ่งที่ต้องได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมายที่มีความทันสมัย และบัญญัติได้ครอบคลุม
ปัญหาที่เกิดขึ้น แต่จากการตรวจสอบพบว่ามีกฎหมายที่ควบคุมกิจการที่เกี่ยวข้องกับการสักเจาะ
ร่างกายอย่างกว้างๆ ไม่เฉพาะเจาะจงเพียง 1 ฉบับ ได้แก่พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.
2535 ในหมวด 7 กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ มาตรา 31 – 33 โดยมีการออกประกาศ
กระทรวงสาธารณสุขที่ 5/2538 ซึ่งอาศัยอำนาจตามมาตรา 32 (1) ประกาศให้กิจการที่เกี่ยวข้องกับ
บริการการสักผิวหนัง การเจาะหูหรืออวัยวะอื่น และต่อมาในปี 2543 ก็ได้มีการออกคำแนะนำของ
คณะกรรมการสาธารณสุข ฉบับที่ 2/2543 เรื่องหลักเกณฑ์มาตรฐานการควบคุมกิจการสักผิวหนัง
การเจาะหูหรืออวัยวะอื่น แต่ตัวคำแนะนำนั้นเองก็ไม่มีสภาพบังคับทางกฎหมาย รวมถึงเห็นว่า
ยังไม่มีผลละเมิดเพียงพอ ทำให้ยังมีปัญหาทั้งทางกฎหมาย และทางปฏิบัติอีกหลายประการ
จึงต้องให้มีกฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจสักเจาะร่างกายโดยเฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการกำกับดูแลและตรวจสอบ

กฎหมายที่ควบคุมกิจการสักเจาะร่างกายโดยตรงของประเทศไทย ได้แก่
พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 นั้น ไม่เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของการ
ประกอบกิจการดังกล่าวเนื่องจากต้องให้ราชการส่วนท้องถิ่นออกประกาศกำหนดให้เป็นกิจการที่
ต้องมีการกำกับดูแลเสียก่อนจึงจะมีผลบังคับใช้ในทางกฎหมาย ซึ่งมีทั้งท้องถิ่นที่ประกาศแล้ว
และยังไม่ประกาศ ทำให้เกิดความลักลั่นในการบังคับใช้กฎหมายในแต่ละท้องถิ่น ทั้งที่ควรเป็นไป

² *Tattoos and Body piercing with medical consequence* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:
<http://www.errama.com/system/spaw2/uploads/files/Bodypiercingandtattoos.pdf> [2015, January 6]

ในลักษณะเดียวกันทั่วราชอาณาจักร และไม่พบว่ามืองค์กรส่วนท้องถิ่นใดได้ออกข้อบัญญัติท้องถิ่น เพื่อควบคุมกิจการสักเจาะร่างกายไว้เลย โดยประกาศกระทรวงสาธารณสุข ที่ให้การสักผิวหนัง การเจาะหูหรือเจาะอวัยวะอื่นเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ก็ไม่ได้ให้นิยามความหมาย ของการสัก หรือเจาะร่างกายไว้ ทำให้เกิดความสับสนในการกำหนดขอบเขตของกิจการที่เป็น อันตรายต่อสุขภาพ กับการกระทำทางการแพทย์ รวมถึงบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายโดยตรงก็ไม่มี ความชำนาญด้านการสาธารณสุขอย่างเพียงพอ

ประเทศสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลีย จะมีการตรากฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมกิจการ สักเจาะร่างกายขึ้นมาโดยเฉพาะ มีการให้คำนิยามไว้อย่างครอบคลุมชัดเจนว่าสิ่งใดคือศิลปะ บนร่างกายบ้าง โดยต้องกระทำในสถานที่ที่ขออนุญาตซึ่งผ่านมาตรฐานสุขอนามัยตามรายละเอียด ที่กำหนด สิ่งสำคัญต้องมีระบบการทำลายเชื้อขั้นสูงโดยกระบวนการสเตอริไลซ์ การออกใบอนุญาต สติติโอสักเจาะร่างกายจะกระทำโดยกรมอนามัยที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ซึ่งผู้ประกอบการ มีหน้าที่รายงานการเปลี่ยนแปลงตัวช่างและการติดเชื้อจากการทำงาน ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทราบ และจะให้ ผู้ที่ไม่ได้รับใบอนุญาตทำการในสถานประกอบการของตนไม่ได้ โดยรายละเอียดด้านความ ปลอดภัยจะกำหนดร่วมกันระหว่างกรมอนามัยกับผู้ประกอบการ และผู้แทนสมาพันธ์วิชาชีพ

ดังนั้นควรทำการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายดังนี้

1.) ควรให้มีการบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวกับศิลปะบนร่างกาย (Body Art Act) ขึ้น เป็นการเฉพาะโดยใช้คำแนะนำฉบับที่ 2/2543 เรื่องหลักเกณฑ์มาตรฐานการควบคุมกิจการ การสักผิวหนัง การเจาะหู หรืออวัยวะอื่น ที่ออกโดยคณะกรรมการสาธารณสุข ตามอำนาจของ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 เป็นแนวทางแล้วเพิ่มเติมรายละเอียดให้ครอบคลุม ครบถ้วน ให้เกิดผลบังคับใช้ในทุกพื้นที่ของรัฐ เพื่อป้องกันการลักลั่นจากการที่ท้องถิ่นบางแห่ง ประกาศให้กิจการสักเจาะร่างกายเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพที่ต้องมีการควบคุม แต่บางแห่ง ไม่ประกาศ ทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่เป็นไปอย่างเอกภาพ และป้องปรามผู้ประกอบการ ที่ต้องการหลีกเลี่ยงโดยย้ายไปประกอบการในพื้นที่ที่ไม่ได้มีการประกาศให้เป็นกิจการที่ต้อง ควบคุมนั้น

2.) กำหนดนิยามของคำว่า การสัก และเจาะร่างกายให้ชัดเจน เนื่องจากเดิม ประกาศ กระทรวงสาธารณสุข ที่ 13/2543 เรื่องกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (ฉบับที่ 3) ที่ให้กิจการ สักผิวหนัง การเจาะหูหรือเจาะอวัยวะอื่นเป็นกิจการที่ต้องควบคุมนั้น ไม่ได้มีการให้นิยามไว้ เพื่อประโยชน์ในการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ ให้สามารถแบ่งแยกได้ว่ากิจการใดบ้าง ที่ผู้ประกอบการสักเจาะร่างกายสามารถทำได้ ไม่ปะปนกับการกระทำทางการแพทย์

3.) ควรมอบอำนาจให้หน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญด้านอาชีวอนามัยเป็นผู้ควบคุมดูแลสถานบริการสักเจาะร่างกายโดยเฉพาะ มีหน้าที่ตั้งแต่ขั้นตอนการอนุญาตให้จัดตั้งสถานประกอบกิจการ การออกไปประกอบวิชาชีพช่างสัก หรือเจาะร่างกาย การตรวจสอบ การกำหนดมาตรการต่างๆ การลงโทษ จนถึงการทำใบอนุญาต ผู้ศึกษาเห็นว่าควรเป็นกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข เพราะเป็นหน่วยงานที่มีเจ้าหน้าที่วิชาชีพด้านอนามัยปฏิบัติงานอยู่โดยตรง และส่วนภูมิภาคยังมีศูนย์อนามัยอีกหลายแห่งกระจายไปทุกพื้นที่ รวมถึงมีหน่วยงานอนามัยทุกจังหวัดทำให้มีศักยภาพดีกว่าเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นซึ่งไม่มีความรู้ความสามารถในเชิงลึก หรือบางแห่งอาจไม่มีเจ้าหน้าที่ด้านนี้เลย และกำหนดให้ต้องตรวจสถานประกอบการอย่างน้อยปีละ 4 ครั้งด้วย

4.) กำหนดรายละเอียดพื้นฐานของสถานประกอบกิจการให้ชัดเจนว่า เช่น ต้องมีความสะอาด แยกพื้นที่ส่วนอาศัย ส่วนเตรียมอาหาร ห้องน้ำ ออกจากส่วนที่ใช้ปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ผนัง เพดานทำความสะอาดได้ มีแสงสว่างเพียงพอ มีระบบจัดเก็บน้ำเสีย น้ำร้อนน้ำเย็น พร้อมสบู่อไหล และผ้าเช็ดมือ ไม่มีสัตว์ รมควัน บริเวณที่มีการสักเจาะร่างกายต้องอยู่ห่างจากจุดที่ทำความสะอาดอุปกรณ์ไม่น้อยกว่า 5 ฟุต เพื่อป้องกันการติดเชื้อ เป็นต้น หากภายหลังจำเป็นต้องบัญญัติหลักเกณฑ์ด้านความปลอดภัยเพิ่มเติม ก็ให้ทำโดยออกเป็นประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ร่างขึ้นโดยการหารือร่วมกันระหว่างกรมอนามัยกับผู้ประกอบการ และองค์กรวิชาชีพเพื่อให้ได้รับการยอมรับและปฏิบัติได้จริง โดยการสักเจาะร่างกายต้องทำในสถานประกอบกิจการที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น มิใช่กระทำตามงานวัด ตลาดนัด หรือหิ้วกระเป๋าเครื่องมือไปสักหรือเจาะร่างกายให้ตามที่พิกาศัยของผู้รับบริการ

5.) ต้องให้มีอุปกรณ์ทำลายเชื้อโรคสำคัญที่เป็นมาตรฐานสากลได้แก่ เครื่องอบความดันที่ใช้สำหรับขั้นตอนการทำให้ปราศจากเชื้อ (สเตอริไลซ์) ที่ทำลายจุลินทรีย์ และสปอร์ได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งมีมาตรฐานสูงกว่าการฆ่าเชื้อทั่วไป และต้องมีการตรวจสอบทางชีวภาพพร้อมรายงานผลให้รัฐทราบทุกเดือน และหากมีการติดเชื้อจากการทำงานต้องแจ้งให้รัฐทราบภายใน 20 วันทำการ

6.) การขออนุญาตประกอบกิจการ ผู้ได้รับอนุญาตต้องส่งเอกสารรายละเอียดของตนเอง และช่างผู้ดำเนินการสัก หรือเจาะร่างกายให้รัฐตรวจสอบ หากมีการเปลี่ยนแปลงช่างไม่ว่าจะออกไป หรือเข้ามาก็ต้องแจ้งให้รับทราบภายใน 20 วันทำการ และต้องไม่ยินยอมให้ช่างที่ไม่มีใบประกอบวิชาชีพทำการในสถานประกอบการของตน

2. ปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมคุณสมบัติของผู้ประกอบธุรกิจสักเจาะร่างกาย

โดยคุณสมบัติของผู้ให้บริการสักเจาะร่างกายของไทยนั้น กำหนดกว้างๆ เพียงว่าต้องมีสุขอนามัยที่ดี มีใบรับรองแพทย์แต่ไม่ได้กำหนดรายละเอียดของการมีสุขอนามัยที่ดีว่าเป็นอย่างไร

ต้องผ่านการฝึกอบรมการทำลายเชื้อ สามารถแนะนำการดูแลรักษาความสะอาดผิวหนังของอวัยวะที่สักหรือเจาะได้ ซึ่งก็ไม่มีข้อกำหนดหลักสูตรเฉพาะหรืออายุของใบรับรองการฝึกอบรมไว้เช่นกัน ซึ่งไม่มีข้อกำหนดให้ต้องอบรมด้านกายภาพ ทั้งที่เป็นภาระทำให้สามารถก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้รับบริการได้โดยทันทีหากสักหรือเจาะไปถูกจุดสำคัญเช่น เส้นประสาท หรือเส้นเลือดใหญ่ ข้อสำคัญคือยังไม่มีองค์กรกำกับดูแลกิจการนี้โดยตรง ทั้งที่มีลักษณะการปฏิบัติงานคล้ายการกระทำทางการแพทย์ นอกจากนี้ยังมีร่องเรียนว่ามีการนำสัญลักษณ์ทางพุทธศาสนาไปสักตามร่างกายในตำแหน่งที่ไม่เหมาะสมอีกด้วย

ประเทศสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลีย นอกจากการลงทะเบียนสถานประกอบกิจการแล้ว ยังต้องมีใบอนุญาตผู้ประกอบการวิชาชีพที่แยกเป็น 2 วิชาชีพ ได้แก่ ช่างสัก และช่างเจาะร่างกาย ที่มีอยู่ 3 ประเภท คือ ประเภทศิลปิน ประเภทฝึกหัด และประเภทชั่วคราว โดยผู้ขอใบอนุญาตต้องมี อายุ 18 ปี มีการฉีดวัคซีนป้องกันไวรัสตับอักเสบบี ผ่านการฝึกอบรมการควบคุมเชื้อโรคในหลักสูตรที่จัดทำขึ้นเฉพาะ จากหน่วยงานด้านอาชีวอนามัยโดยตรง หรือองค์กรวิชาชีพ และอบรมซ้ำทุกปี มีประสบการณ์ช่วยทำงานภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด และต้องผ่านการสอบข้อเขียนด้วย หากได้รับใบอนุญาตก็ต้องปฏิบัติงานในสตูดิโอสักที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น โดยห้ามฉีดยาสลบ ลบรอยสัก หรือผ่าตัดเอาเครื่องประดับออกจากร่างกายของผู้รับบริการ ทั้งนี้บุคลากรในร้านสักเจาะในออสเตรเลียต้องไม่เป็นสมาชิกของกรอกษาอาชญากรรม หรือถูกคุมประพฤติ รวมถึงต้องผ่านการตรวจสอบประวัติอาชญากรรมแล้วด้วย

ดังนั้นควรทำการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายดังนี้

1.) กำหนดให้มีการจัดตั้งสมาพันธ์วิชาชีพขึ้นมาเพื่อกำกับดูแลด้านจรรยาบรรณ และจัดให้มีหลักสูตรการอบรมวิชาชีพสัก หรือเจาะร่างกาย การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ เกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยในการทำงาน รวมถึงร่วมมือกับหน่วยงานรัฐในการออกใบประกอบวิชาชีพ และกำกับดูแลสถานประกอบกิจการ เพื่อให้มีมาตรฐานเดียวกันกับสากล

2.) การออกใบประกอบวิชาชีพควรแบ่งเป็น 2 วิชาชีพ ได้แก่ วิชาชีพช่างสัก และวิชาชีพช่างเจาะร่างกาย ซึ่งหากต้องทำทั้ง 2 วิชาชีพ ก็ต้องมีใบอนุญาตทั้ง 2 ชนิด โดยแต่ละวิชาชีพแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ประเภทศิลปิน (มืออาชีพ) ประเภทฝึกหัด และประเภทชั่วคราวสำหรับงานออกบูทจัดนิทรรศการ หรือออกให้ช่างชาวต่างชาติ ซึ่งเจ้าของผู้ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการ ก็ต้องมีใบอนุญาตวิชาชีพที่ดำเนินงานด้วยไม่ว่าจะทำการสักหรือเจาะร่างกายให้แก่ผู้รับบริการด้วยตนเองหรือไม่ เพื่อให้สามารถกำกับช่างที่ปฏิบัติงานภายในสถานประกอบการของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.) กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่ต้องการได้รับใบประกอบวิชาชีพให้มีความเป็นสากล ได้แก่ มีอายุ 20 ปี (บรรลุนิติภาวะตามกฎหมายไทย) ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรงและได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันไวรัสตับอักเสบบี ที่เป็นปัจจุบัน ผ่านการฝึกอบรมการควบคุมเชื้อรวมถึงกายวิภาคที่จำเป็นสำหรับการทำงาน จากกรมอนามัยหรือสมาพันธ์วิชาชีพสักเจาะร่างกาย ที่จัดหลักสูตรเป็นการเฉพาะ และต้องมีการอบรมซ้ำทุกปี มีใบรับรองประสบการณ์ช่วยทำงานในร้านสักหรือเจาะร่างกายอย่างน้อย 1 ปี หรือ 2,000 ชั่วโมง ภายใต้การกำกับดูแลของช่างระดับศิลปิน

4.) ก่อนที่จะออกใบอนุญาตให้ต้องผ่านการสอบข้อเขียนโดยรัฐเพื่อทดสอบความรู้ เพื่อให้เกิดความแน่ใจว่าจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง เพราะเป็นการกระทำที่อาจก่อให้เกิดอันตรายร้ายแรงต่อผู้รับบริการได้ หากไม่ผ่านก็จะได้รับอนุญาตเพียงประเภทฝึกหัด และหากใบอนุญาตขาดอายุเกิน 1 ปี ก็ต้องเริ่มกระบวนการขอรับใบอนุญาตใหม่ทั้งหมด

5.) กำหนดข้อห้ามมิให้ห้ามผู้ประกอบการสักเจาะร่างกายฉีดยาเสพติด หรือยาอื่น ๆ ที่มีลักษณะเดียวกันให้แก่ผู้รับบริการ ห้ามลบหรือพยายามจะลบรอยสัก และไม่ผ่าตัดเอาเครื่องประดับออกจากร่างกายของผู้รับบริการอย่างเด็ดขาด

3. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดคุณสมบัติของผู้รับบริการสักเจาะร่างกาย

สำหรับคุณสมบัติของผู้ที่จะทำการสักเจาะร่างกายของไทยนั้น ยังไม่มีกฎหมายกำหนดไว้อย่างชัดเจน ประเด็นสำคัญได้แก่ไม่มีการกำหนดอายุขั้นต่ำไว้ทำให้มีวัยรุ่นไปทำการสักเจาะร่างกายเป็นจำนวนมากซึ่งส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนเหล่านั้น เช่น การยอมรับจากสังคม การศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ รวมไปถึงจิตใจ โดยมีการจัดสัมมนาการสักเจาะร่างกายหลายครั้ง แต่ยังไม่สรุปไม่ได้ และกรณีนี้ก็ยังไม่มียกเว้นทางกฎหมาย ส่วนคุณสมบัติด้านสุขภาพร่างกาย ก็กำหนดเพียงว่าให้ผู้ประกอบกิจการติดประกาศเตือนว่า หากผู้มาใช้บริการที่มีโรคประจำตัวต่างๆ ก็ไม่ควรสักเจาะร่างกาย อันมีลักษณะเป็นเพียงการแนะนำเท่านั้น

ประเทศสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลีย จะกำหนดว่าการสักหรือเจาะร่างกายยกเว้นแต่ที่หูให้ผู้ที่อายุต่ำกว่า 18 ปี มีความผิดทางอาญา หากจะทำได้ต้องได้รับความยินยอมจากบิดามารดา หรือผู้ปกครอง แต่ในจุดที่เปราะบางหรืออายุต่ำกว่า 14 ปี แม้ยินยอมก็ทำไม่ได้ ซึ่งในระหว่างทำการผู้ที่ให้ความยินยอมก็ต้องอยู่ด้วย และห้ามสักรูป หรือสัญลักษณ์ที่เห็นว่าจะไม่เป็นผลดีต่อผู้เยาว์ โดยใบยินยอมต้องมีการตอบคำถามสุขภาพของผู้รับบริการเพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถประเมินความเสี่ยงได้ อีกทั้งห้ามสักหรือเจาะร่างกายให้แก่ผู้ที่อยู่ในอาการมึนเมา จากแอลกอฮอล์ สารควบคุม หรือสารอันตรายตามที่กำหนดไว้ ต้องมีการบันทึกข้อมูลของลูกค้า

มีรายละเอียดคือ วันที่ดำเนินการ ภาพ อายุ ที่อยู่ของลูกค้า รูปลายที่สัก บริเวณที่สัก หรือบริเวณ ขนาดที่เจาะร่างกาย เป็นต้น รวมทั้งชื่อและใบอนุญาตของช่างผู้ดำเนินการด้วย

ดังนั้นควรทำการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายดังนี้

1.) กำหนดข้อห้ามมิให้ผู้ประกอบการทำการสักหรือเจาะร่างกายให้แก่บุคคลที่อายุ ยังไม่ครบ 20 ปี บริบูรณ์ ตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 19 ถือว่าเป็นผู้ที่บรรลุนิติภาวะแล้ว มีวิจรรย์ญาณสามารถตัดสินใจกระทำการต่างๆ ได้ด้วยตนเอง แต่หากอายุต่ำกว่า 20 ปี แล้วต้องการสักหรือเจาะร่างกาย ต้องให้บิดา มารดา ผู้ปกครองให้ความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ก็ต้องมีข้อห้ามว่าอย่างไรก็ตามจะกระทำให้แก่บุคคลที่อายุต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์ไม่ได้เพราะกฎหมายไทยถือว่ายังเป็นเด็ก จึงไม่ควรที่จะทำการสักเจาะร่างกายให้แต่อย่างใด ยกเว้นแต่มีความจำเป็นทางการแพทย์ ที่ต้องกระทำโดยแพทย์ บุคลากรทางการแพทย์ หรือภายใต้การกำกับดูแลของแพทย์ หรือเจาะเพียงติ่งหู หากฝ่าฝืนกำหนดให้มีความผิดทางอาญา และพักใช้ หรือยกเลิกใบอนุญาตวิชาชีพด้วย

2.) กรณีสักหรือเจาะร่างกายให้แก่เยาวชน (อายุ 15 – 20 ปี) ที่ได้รับการยินยอมแล้วนั้น ผู้ให้ความยินยอมต้องอยู่ด้วยระหว่างดำเนินการ และห้ามสักรูป หรือสัญลักษณ์ที่เห็นว่าจะไม่เป็นผลดีต่อเยาวชน หรือสักเจาะร่างกายในบริเวณที่เปราะบาง เช่น หัวนม หรืออวัยวะเพศ หากฝ่าฝืนควรกำหนดบทลงโทษโดยพักใช้ หรือไม่ต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

3.) กำหนดชนิดของโรคต่างๆ การแพ้ยา ประวัติการใช้ยา หรือความเสี่ยงอื่นๆ ที่เห็นว่าจะไม่สมควรให้ทำการสัก หรือเจาะร่างกายในสถานบริการสักเจาะตามความหมายนี้ แล้วแต่กรณีให้ชัดเจน มิใช่เป็นแต่เพียงคำแนะนำ โดยกำหนดให้ผู้ประกอบการกิจการต้องแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้รับบริการทราบ พร้อมให้ลงนามรับรองตนเองว่าตนไม่ได้เป็นโรคที่ต้องห้ามด้วย หากไม่ยินยอมลงนามก็ต้องไม่ดำเนินการให้ ซึ่งอาจแนะนำให้ไปดำเนินการที่สถานพยาบาลแทน

4.) ในคำรับรองที่ให้ผู้รับบริการลงนามนั้น ต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการยืนยันตนเองว่าไม่ได้อยู่ในอาการมึนเมา หรือดูเหมือนว่าอยู่ภายใต้อิทธิพลของแอลกอฮอล์ สารควบคุม หรือสารอันตรายอื่นที่กำหนด เพราะหากไม่รับรองแล้วช่างก็ต้องไม่ดำเนินการให้เช่นกัน

5.) ให้มีการบันทึกรายละเอียด วันที่ดำเนินการ ภาพ อายุ ที่อยู่ของลูกค้า รูปลายที่สัก บริเวณที่สัก หรือบริเวณ ขนาดที่เจาะร่างกาย เป็นต้น รวมทั้งชื่อสถานประกอบการ ชื่อและใบอนุญาตของช่างผู้ดำเนินการ แล้วเก็บไว้ ณ สถานประกอบการ และส่งสำเนาให้กรมอนามัยเก็บไว้ ไม่ต่ำกว่า 2 ปี เพื่อประโยชน์ด้านการติดตามผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นภายหลังการสัก หรือเจาะร่างกาย และใช้เป็นข้อมูลการพิสูจน์อัตลักษณ์ของบุคคลกรณีคนหาย หรือมีการก่ออาชญากรรมขึ้น

4. ปัญหาเกี่ยวกับมาตรฐานของวัสดุและเครื่องมือที่ใช้สักเจาะร่างกาย

ส่วนวัสดุและเครื่องมือที่ใช้ในการสักเจาะร่างกาย อาทิ เครื่องสัก หมึกสัก ปืนเจาะ และเครื่องประดับที่ใช้กับบริเวณที่เจาะนั้น ก็ยังไม่มีกฎหมายและหน่วยงานเข้ามากำกับดูแลกำหนดมาตรฐานอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งที่สามารถก่อให้เกิดอันตรายได้สูงเพราะมีการสัมผัสหรือเข้าไปฝังอยู่ในร่างกาย แต่ก็ไม่ได้มีการจัดให้อยู่ในกฎหมายเครื่องสำอางหรือเครื่องมือแพทย์แต่อย่างใด ซึ่งกำหนดเพียงว่าให้สีที่ใช้ในการสัก และอุปกรณ์ที่นำมาสักหรือเจาะใส่ตามอวัยวะต่างๆ เป็นวัสดุที่ไม่ทำปฏิกิริยากับร่างกาย และห้ามใช้วัสดุที่ทำให้ระคายเคืองหรืออักเสบได้ เป็นกรณีกำหนดหลักการไว้อย่างกว้างๆ เท่านั้น ส่วนเครื่องมือหลักได้แก่เครื่องสัก และปืนเจาะร่างกาย ก็มีบทความทั้งในและต่างประเทศ แนะนำว่าไม่ควรใช้เครื่องมือบางรุ่น บางชนิดเนื่องจากเหตุผลด้านสุขอนามัยด้วย แต่ก็ไม่มีสภาพบังคับแต่อย่างใด

ประเทศสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลีย หมึกหรือสารสีที่ใช้สักมีสถานะเป็นเครื่องสำอาง อยู่ภายใต้การกำกับดูแลขององค์การอาหารและยา ต้องผลิตจากระบบอุตสาหกรรมที่ผ่านการรับรอง โดยวัสดุที่นำมาทำเครื่องประดับนั้น ต้องเป็นวัสดุที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ได้ตามกฎหมาย ซึ่งกำหนดไว้ชัดเจนว่าต้องผลิตโดยผ่านมาตรฐานใด ห้ามใช้วัสดุใด ทั้งมีบทกำหนดโทษสำหรับผู้ที่มีอุปกรณ์การสักไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตด้วย

ดังนั้นควรทำการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายดังนี้

1.) กำหนดให้อุปกรณ์หลักในการสักเจาะร่างกาย ได้แก่ เครื่องสัก และปืนเจาะร่างกาย หรือสิ่งที่มีลักษณะการใช้งานอย่างเดียวกัน พร้อมส่วนประกอบ ให้อยู่ในมาตรฐานของเครื่องมือแพทย์ โดยการอนุโลมให้อนุมัติตรา (3) ในนิยามเครื่องมือแพทย์ ของพระราชบัญญัติเครื่องมือแพทย์ พ.ศ. 2551 ที่บัญญัติว่าให้วัตถุอื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้เป็นเครื่องมือแพทย์ ในกรณีเฉพาะได้ เนื่องจากมีลักษณะและวิธีการใช้คล้ายคลึงกับเครื่องมือแพทย์ ต่างกันแต่เพียงจุดประสงค์ในการใช้ ทั้งยังอาจส่งผลให้เกิดอันตรายกับผู้รับบริการได้ จึงสมควรให้มีมาตรฐานเดียวกับเครื่องมือแพทย์เช่นกัน พร้อมกำหนดวิธีบำรุงรักษาและวิธีทำความสะอาดให้ชัดเจน รวมถึงกำหนดให้อุปกรณ์ที่เป็นส่วนเสริมต้องในการทำงานอ้างอิงจากมาตรฐานเครื่องมือแพทย์ ตามความเหมาะสมด้วย

2.) กำหนดให้หมึกสัก สีสัก หรือสารสี ที่ใช้สำหรับการสักลายลงบนร่างกาย เป็นเครื่องสำอาง และผลิตภัณฑ์ที่ต้องปราศจากเชื้อ ตามพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2535 โดยอนุโลมให้อนุมัติตรา (3) ในนิยามของเครื่องสำอาง ที่บัญญัติว่าให้วัตถุอื่นที่กำหนดโดยกฎกระทรวงเป็นเครื่องสำอางในกรณีเฉพาะได้ ซึ่งจะทำให้หน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญได้แก่

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) มาเป็นผู้รับผิดชอบดูแลเป็นการเฉพาะอันจะเป็นผลดีต่อผู้รับบริการมากขึ้น ทั้งนี้ น้ำ หรือของเหลวอื่นๆ ที่นำมาผสมกับหมึกสักก็ต้องไม่มีการปนเปื้อนจุลินทรีย์ สารเคมี และรังสีด้วย

3.) กำหนดให้เครื่องประดับที่ใช้กับที่ใช้กับร่างกายบริเวณที่เจาะ เป็นเครื่องสำอาง ตามพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2535 โดยอนุโลมใช้อนุมาตรา (3) ในนิยามของเครื่องสำอางที่บัญญัติว่าให้วัตถุอื่นที่กำหนดโดยกฎกระทรวงเป็นเครื่องสำอางในกรณีเฉพาะเช่นเดียวกับหมึกสัก เพราะเห็นว่าต้องมีการสัมผัสหรือเข้าไปฝังอยู่ในร่างกายทั้งอย่างถาวร หรือระยะเวลาต่างๆ สอดคล้องกับความมุ่งหมายในคำนิยามของเครื่องสำอาง โดยกำหนดไว้ชัดเจนว่าต้องผลิตโดยผ่านมาตรฐานอะไร เป็นวัสดุที่อยู่ในเกรดใด ดังเช่นต่างประเทศที่ให้ใช้ทองคำหรือทองคำขาว 14 – 18 กะรัต ไนโอเบียม หรือ ไทเทเนียมที่อยู่ในเกรด ASTM F 136 6A4V แพลทินัม หรือพลาสติก ความหนาแน่นสูง ความพุนต่ำ หรือวัสดุอื่นที่มีความเท่าเทียมกันทางชีวภาพกับสิ่งที่กล่าวมา โดยห้ามใช้เครื่องประดับที่ทำจากไม้ กระดูก หรือวัสดุที่มีรูพรุนอื่นๆ

4.) กำหนดโทษสำหรับผู้ที่มีอุปกรณ์การสัก หรือเจาะร่างกายไว้ในครอบครอง โดยไม่ได้รับอนุญาตให้เป็นช่างสักหรือเจาะร่างกาย โดยมีเจตนาที่จะใช้กระทำการกับผู้อื่น เพื่อเป็นการป้องกันมิให้มีการสักหรือเจาะร่างกายโดยไม่มีมาตรฐานความปลอดภัยที่ดีเพียงพอ

บรรณานุกรม

ออนไลน์

รอยสักสวยแต่เสี่ยงติดหลายโรค ประชาชาติธุรกิจออนไลน์ (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:
www.prachachat.net/new_detail.ph2556 [2015, January 6]

Tattoos and Body piercing with medical consequence (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:
[http://www.errama.com/system/spaw2 / uploads/files/Bodypiercingandtattoos.pdf](http://www.errama.com/system/spaw2/uploads/files/Bodypiercingandtattoos.pdf)
[2015, January 6]